

управлінський звіт дасть можливість управляти відходами, контролювати їх утворення та поводження з ними відповідно до положень сталого розвитку, а також дозволяють надавати повну та достовірну інформацію керівництву та управлінському персоналу про основні показники утворення та шляхи поводження з відходами.

За рахунок того, що підприємства здійснюватимуть діяльність відповідно до положень концепції сталого розвитку, то це дозволить залучати імпаکت-інвестиції для відбудови галузі та країни в цілому. Імпакт-інвестиції допоможуть зміцнити організації та підприємства соціального сектора, надаючи їм доступ до повного спектру варіантів фінансування, доступних для регулярного бізнесу, також стимулюватимуть створення та зростання інноваційних підприємств, а отже, і розширюватимуть всю економіку.

Список використаних джерел

1. Випалена земля і забруднена вода: катастрофічні екологічні наслідки війни Росії проти України. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ekolohichna-katastrofa-cherez-viynu-rosiyi/31921705.html>.

2. Закон України «Про відходи» від 5 березня 1998 року № 187/98-ВР, із змінами та доповненнями. Всеукраїнська мережа ЛІГА:ЗАКОН. URL: <http://www.ligazakon.ua>.

Замула І.В.,

д-р екон. наук, професор, професор
кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Державний університет «Житомирська політехніка»

м. Житомир

Шавурська О.В.,

канд. екон. наук, викладач

ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

м. Житомир

ВПЛИВ СПЕЦИФІКИ ОПЕРАЦІЙ ГІРНИЧОДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Сучасний стан підприємств гірничодобувної галузі перебуває на досить низькому рівні в порівнянні з країнами Європи. Чинниками, що стримують розвиток підприємств є: висока зношеність виробничих потужностей, відсутність фінансових ресурсів для впровадження інновацій в виробничий процес, важка доступність до розробки родовищ, втрата контролю за частиною підприємств, що перебувають на окупованих територіях. Тому

виникає потреба не тільки в ефективному та раціональному веденні господарської діяльності, а і в належному відображенні її результатів в бухгалтерському обліку, який є основним джерелом інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Станом на 01.03.2023 року за оцінкою аналітиків Forbers запаси корисних копалин України становлять 111 млрд. т вартістю 14,8 трильйона доларів [1]. Крім того, понад 70 % з запасів знаходяться в Донецькій (3,8 трильйона доларів), Дніпропетровській (3,5 трильйона доларів), та Луганській (3,2 трильйона доларів) областях. В структурі корисних копалин переважає кам'яне вугілля – 62 %, частка залізної руди – 14 %. Гірничодобувні підприємства промисловості, що розташовані в окупованих Донецькій, Луганській та Запорізькій областях, нині не мають можливості функціонувати, а інші підприємства цієї галузі не можуть працювати на повну потужність через постійні обстріли окупантами енергетичної та виробничої інфраструктури, тому ефективність їхньої діяльності є невисокою. Дана ситуація обумовлює необхідність пошуку засобів і способів, які можуть покращити стан вітчизняних підприємств видобувної промисловості, підвищити їх виробничий потенціал.

Ефективне управління природними ресурсами можливе тільки у випадку наявності достовірної та повної інформації про ці природні ресурси. Бухгалтерський облік є інформаційною системою, що надає внутрішнім користувачам інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень, що спрямовані на експлуатацію та раціональне використання ресурсів.

Не менш важливого значення в рамках відновлення та розвитку України відіграють затверджені та прийняті до досягнення Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року []. Проте, вже сьогодні, чітко постає потреба в їхній адаптації та підсиленні закладених заходів з урахуванням специфіки гірничодобувної галузі України.

До ключових завдань розвитку гірничодобувних підприємств на засадах сталого розвитку відноситься:

- 1) забезпечення вільного доступу всіх громадян країни про природних ресурсів;
- 2) раціонального споживання водних і мінерально-сировинних ресурсів;
- 3) перехід від екстенсивного природокористування до сталого;
- 4) впровадження інноваційних технологій в виробничий процес;
- 5) створення гідних і безпечних умов праці особливо при видобуванні природних ресурсів, а також забезпечення справедливої оплати праці;
- 6) забезпечення постійного економічного зростання;
- 7) екологізація (низьковуглецеві безвідходні виробництва, технологія відновлення екосистем і контролю забруднення).

8) забезпечення екологічної безпеки.

Підвищення економічної конкурентоспроможності гірничодобувних підприємств це ключова складова політики сталого розвитку і вона повинна бути у центрі довгострокової політики розвитку промислового комплексу України.

Облік запасів невідтворювальних природних ресурсів в Україні не в повній мірі регламентується національними положеннями бухгалтерського обліку. Врегульоване лише методичне забезпечення бухгалтерського обліку земельної ділянки, на яких розміщені природні ресурси, нормами П(С)БО 7 «Основні засоби». У цьому документі при класифікації груп основних засобів та їх елементів, в складі інших необоротних матеріальних ресурсів згадується такий об'єкт бухгалтерського обліку як природні ресурси, але пункті 3.2 зазначено, що норми цього стандарту не поширюються на невідтворювані природні ресурси. В жодному з діючих П(С)БО не розкрита методика обліку невідтворюваних природних ресурсів.

Лише відповідно до Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» № 2545-VIII [2] підприємства видобувної промисловості зобов'язані формувати повну та об'єктивну інформацію щодо обсягів своєї діяльності в частині видобутих природних ресурсів, здійснених платежів на користь держави (рентна плати за користування надрами для видобування корисних копалин, плати за землю та екологічний податок за кожним видом платежів щодо кожної окремої проектної діяльності), розкривати інформацію про спеціальні дозволи на користування надрами та про умови договорів (угод) щодо користування надрами. Звіти (консолідовані звіти) про платежі на користь держави складаються щорічно, не пізніше 1 вересня року, що настає після звітного періоду, та суб'єкти господарювання зобов'язані залишалися їх публічно відкритими протягом щонайменше трьох років з дня розкриття.

Для формування повної та достовірної інформації про запаси невідтворюваних природних ресурсів необхідним є удосконалення їх нормативного регулювання в частині їх визнання та оцінки як об'єкта бухгалтерського обліку.

У таблиця 1 узагальнено вплив операцій гірничодобувних підприємств на організацію та методику бухгалтерського обліку.

Основною перешкодою для впровадження концепції сталого розвитку в практичну діяльність гірничодобувних підприємств є неврегульованість методичного забезпечення бухгалтерського обліку невідтворювальних природних ресурсів.

Таблиця 1 Вплив специфіки операцій гірничодобувних підприємств на організацію та методика бухгалтерського обліку

№ з/п	Специфічна ознака	Вплив на організацію та методика бухгалтерського обліку
1	Основними активами підприємств видобувної галузі є запаси корисних копалин	необхідність розробки методичного забезпечення бухгалтерського обліку невідтворювальних природних ресурсів, що дозволить включити їх до складу активів гірничодобувних підприємств
2	Нерозривний зв'язок із земельною ділянкою, на якій видобуваються природні ресурси	бухгалтерський облік земельної ділянки та корисних копалин повинен здійснюватися з врахуванням норм П(С)БО і МСФЗ. Нині виключно деякі земельні ділянки, на яких знаходяться природні ресурси, як частина поверхні землі, визнаються об'єктом основних засобів, а самі невідтворювальні природні ресурси не відображаються в системі бухгалтерського обліку
3	Природне походження	необхідність уточнення методики оцінки невідтворювальних природних ресурсів, що дозволить включити їх до складу активів гірничодобувних підприємств та до показника національного багатства країни
4	Неоднорідність корисних копалин в одному родовищі	виникає необхідність у розмежуванні видобутих корисних копалин на рахунках бухгалтерського обліку для задоволення інформаційних запитів управлінського персоналу, статистичних органів щодо обсягів, доходу і витрат на їх видобуток

Засобом усунення цієї перешкоди ми вважаємо такі шляхи вдосконалення системи інформаційного забезпечення природокористування відповідно до положень концепції сталого розвитку:

- 1) розроблення організаційно-методичного забезпечення обліку невідтворювальних природних ресурсів з урахуванням галузевих особливостей;
- 2) розширення показників форм фінансової звітності та розвиток форм внутрішньої звітності з метою задоволення інформаційних потреб зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Список використаних джерел

1. Корисні копалини України коштують майже \$15 трильйонів (2023) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/25/699464>.

2. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року: Закон України від 07.08.2018 № 9015 зі змінами та доповненнями. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332>.

Зігунова С.А.,
здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: **Бурковська А.В.,**
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ПОДАТКОВИЙ РОЗВИТОК В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

Податковий розвиток в умовах євроінтеграції є одним із ключових завдань для України. Він передбачає не тільки адаптацію податкової системи до європейських стандартів, але й зміну підходу до оподаткування в цілому.

Одним з головних завдань є впровадження принципів прозорості та справедливості в податкову систему. Це передбачає зменшення або повне усунення податкових пільг та інших форм зниження податкового навантаження, які призводять до несправедливих умов для різних платників податків. Також важливо забезпечити максимальну доступність та зрозумілість податкової інформації для всіх громадян і підприємств.

Іншим важливим аспектом є удосконалення податкового адміністрування та контролю за використанням бюджетних коштів. Для цього потрібно забезпечити більш ефективну роботу податкової служби, зменшити адміністративні бар'єри та спростити процедуру подання податкової звітності. Також важливо забезпечити більш прозорий і відкритий процес розподілу та використання бюджетних коштів.

Окрім цього, важливо підвищити рівень фінансової грамотності серед громадян і підприємств. Це дозволить зменшити ризики податкових порушень та збільшити свідомість платників податків щодо своїх прав та обов'язків.

Узагалі, податковий розвиток в умовах євроінтеграційних процесів потребує комплексного підходу та залучення різних зацікавлених сторін, таких як уряд, парламент, податкова служба, підприємства та громадяни. Крім того, важливо враховувати світові тенденції в оподаткуванні та